

LA ESPERO

Organ för Esperantorörelsen
i Sverige

Utgiven av Förlagsföreningen
Esperanto u. p. a.

OFICIALA ORGANO POR SVEDA ESPERANTO-FEDERACIO (S. E. F.)

12a Jaro

N:o 4

Redaktör: HENNING HALLDOR.
Ansvarig utgivare: W. WAHLUND
Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—
Lösnummerpris: 30 öre.
Annonpris: 10 öre pr mm.
Redaktionens och expeditionens adress
Förlagsföreningen Esperanto, Stockholm 1.

Redaktanto: HENNING HALLDOR.
Responda Eldonanto: W. WAHLUND.
Abonprezo eksterlanden: sv. kr. 4:—
Prezo po numero: 30 oeroj.
Anonprezo: 10 oeroj po milimetro.
Adreso de redaktejo kaj ekspedejo:
Eldona Societo Esperanto, Stockholm 1, Svedujo.

Aprilo

1924

Esperantoundervisning i preussiska skolor.

Följande betydelsefulla dokument har nyligen utfärdats av preussiske undervisningsministerna:

Preussiske ministerna för
Vetenskap, Konst och
Folkbildning.

Berlin, 10 mars 1924.

Den rundfråga, som gjorts till följd av min skrivelse av den 20 maj 1923 — U T K 83 —, har givit till resultat, att ett stort antal lärare och lärarinnor äro kapabla och villiga att undervisa i det internationella hjälpspråket esperanto. Härmed förefinnes möjligheten att meddela kunskap i detta språk åt lärjungarna. Det är ju omöjligt att införa undervisningen såsom frivilligt undervisningsämne i läroplanen; särskilda medel kunna ej heller disponeras av mig. Men jag förordnar att överallt, där lärare förklara sig beredda att undervisa, utan särskild gottgörelse, utanför programmet för den övriga undervisningen, eller där de nödiga medlen kunna erhållas på annat sätt, föranstättas att lämpliga klassrum ställas till förfogande och att undervisningen på varje sätt främjas.

Om i någon skola icke finnes lärare, kompetent för denna undervisning, möter det intet hinder att lärjungar från denna skola provisoriskt deltaga i berörda undervisning i annan, lämpligt belägen skola.

Denna förordning skall ofördröjligen meddelas till lärarekåren vid alla högre skolor i därvarande administrationsområde. I de skolor, varest undervisning är möjlig, skall denna förordning delgivas även föräldrarådet. Härvid bör tillfälle beredas för den lärare, som är beredd att påtaga sig undervisningen, att förklara för föräldrarna huvuddragen av esperanto och dess betydelse. I detta bör särskilt betonas, att genom läsaande av detta språk intet ingrepp skall ske i studiet av de levande språken, utan att det tvärtom skall befrämjas.

Jag förordnar att rapport inlämnas till mig före den 1 febr. 1925 över de erfarenheter, som till dess gjorts, framför allt i fråga om deltagandet i denna undervisning.

Boelitz

Skrivelsen har tillställts undervisningsdirektionerna i de preussiska provinserna.

Ehuru långtifrån allt har vunnits betecknar förordningen en betydande och glädjande framgång för våra tyska meningsfränder och torde även bliva ett stöd för främmande länders.

Det möter stora svårigheter att få det internationella språket infört i skolorna, särskilt i vårt land, på grund av att undervisningsplanen fastställs av skolöverstyrelsen. Över fortsättningsskolornas ämnesval råda dock de kommunala myndigheterna, och där böra vi i första hand göra ansträngningar för att få esperanto upptaget som obligatoriskt ämne.

Engelska vetenskapsmän förorda esperanto.

Det mest betydande vetenskapliga sällskapet i England: British Association for the Advancement of Science, uppdrog år 1919 åt en kommitté på 11 personer att utreda frågan om möjligheten att enas om ett internationellt språk. Utredningen gjordes mycket grundlig, såväl latinets som engelskans, esperantos och idos förtjänster och fel analyserades. Man gick så tillväga, att respektive språks mest energiske förespråkare fingo skriftligen motivera sin ståndpunkt, varefter kommittén tog ställning till saken. Enhälligt förklarades latinets praktiskt omöjligt, med allas röster mot en (prof. Rippman) uteslöts engelskan på grund av politiska och språkliga skäl (stavning, uttal och bristande klarhet, vilket sistnämnda berodde på dess brist på tydliga ändelser), och kommittén föreslog i stället ett konstspråk — ido eller esperanto. Efter 3 års fundering har sällskapet nu uttalat sig för esperanto.

Detta är sålunda en seger, som är mera värdefull än många andra, dels på grund av sällskapets betydelse, dels på grund av undersökningens grundlighet och dels på grund av att det kom från engelskt håll. Skulle en motsvarande undersökning ha gjorts här i landet, hade nog resultatet blivit att man förordat engelskan.

Svenska Esperanto-Förbundets årsmöte 1924

hålls å Beskowska skolan i Stockholm under pingsthelgen den 7—9 juni.

Orsaken till att årsmötet tvärt emot praxis förlägges till samma plats två år å rad är i första hand den, att inbjudan ej inkommit från någon förening i landsorten samt vidare att det för förbundets ekonomi är fördelaktigast att ha det i Stockholm, varigenom resekostnader och traktament för styrelseledamöterna undvikas.

Det provisoriska programmet meddelas här:

PINGSTAFTON DEN 7 JUNI.

(Lokal blir sannolikt Rest. Gillet vid Brunkebergstorg.)

Kl. 6 e. m. Öppningsammanträde med åtföljande subskriberad supé.

PINGSTDAGEN DEN 8 JUNI.

(Lokal: Beskowska skolan, Engelbrektsgratan 9—11.)

Kl. 10 f. m.—1 e. m. S. E. F:s arbetssammanträde.

Kl. 1—3 e. m. Lunchrast.

Kl. 3—6 e. m. S. E. F:s arbetssammanträde.

ANNANDAG PINGST D. 9 JUNI.

Kl. 10 f. m. Förlagsföreningen Esperantos u. p. a. årsmöte.

Kl. 1 e. m. Utflykt i Stockholms omgivningar.

Årsmötesavgift 3 kronor.

Examen, högre och lägre, kommer att anordnas med början pingstafton å tid som senare meddelas till deltagarna. Närmare upplysningar om hithörande frågor lämnas av rektor S. Janzon, Skogen 23, Lidingö Villastad. Anmälningar kunna insändas till honom eller till förbundsexpeditionen.

Lokalföreningarnas styrelser göras uppmärksamma på, att föreningarnas redovisade medlemsantal vid årsskiftet lägges till grund för röstberäkningen. Förening, som under den förflutna delen av innevarande år redovisat för större medlemsantal än vid årsskiftet, äger dock rätt att rösta för detta större antal. Rapportera därför för alla anslutna medlemmar!

Se vidare La Espero n:r 5!

Världsspråksfrågan återigen fallen i riksdagen.

Vad som var att vänta har inträffat: borgmästare Lindhagens motion om initiativ till en utredning av världsspråksfrågan har återigen fällts av andra kammaren.

Det synes dock, som om frågan fallit framåt. Första kammaren antog utskottets (enhälliga) yrkande om bifall till motionen med 39 röster mot 38, medan andra kammaren avtog motionen med 49 röster mot 38. 11 sedlar voro utåtrullade, det hade endast behövs att dessa röstat för och röstsiffrorna hade varit lika fördelade! Även andra kammarens utskott tillstyrkte motionen, visserligen icke enhälligt, men med 6 röster mot 4.

Det mest slående är, att det var arbetarerepresentanter i förening med en högerman och en liberal som bidrogo till att fälla motionen. Man kunde vänta sig, att motsäendet skulle komma från högern i denna liksom i många andra frågor av liknande art, men förståelsen för världsspråkssaken synes vara ungefär lika inom alla de olika partierna.

Till debatten i andra kammaren skola blott några reflektioner anknytas.

Det är förunderligt att när det gäller världsspråket kunna dess motståndare tillåta sig att servera de mest ohållbara och sanningslösa påståenden. Man anser tydligen, att i denna fråga behöver man ej äga någon som helst erfarenhet, man behöver icke taga kännedom om det existerande neutrala språket, än mindre jämföra det med de nationella, icke heller behöver man göra sig underrättad om dess utbredning och praktiska användning — det gäller bara att blint neka till att det kan ha någon som helst förtjänst eller berättigande. Rekordet häri sattes dock av professor Lindskog, som påstod att det var vanvettigt att föreställa sig att ett par personer tillhörande olika nationer skulle kunna göra sig förstådda med hjälp av esperanto(!).

Vi skulle vilja fråga:

Vad har hr Lindskog för bevis härför? Har hr Lindskog bevisat någon internationell sammankomst av esperantister, där deltagarna ej förstätt varandra?

Vi rekommendera ett besök vid sommarens kongress i Wien.

Hr Rydén trodde på stora resultat av ett års undervisning i engelska i folkskolans sjunde klass. I händelse folkskolebarnen i avsevärd grad äro intelligenta och läraktigare är läroverkens, skulle ju något kunna uppnås, ehuru det icke torde komma att bli så mycket att det blir till någon verklig nytta för barnen. Men en annan sak: huru skola eleverna vid seminarierna kunna, jämte sina alla övriga ämnen, inhämta tillräckligt stora kunskaper i engelska för att kunna meddela undervisning däri?

Det måste över lag vara genier för att de skola lyckas därmed.

Men som sagt, ju mindre man begriper av spörsmålet och ju mindre kännedom man tagit om det neutrala språket, desto mera ogenerat kan man gå på i ullstrumporna, det är intrycket man fick av världsspråksmotståndarna i båda kamrarna.

RADIO.

Nyligen har bildats Internacia Radio-Asocio (sekr. H. A. Epton, Chatsworth Rd, London, E 8) för att vinna radion för esperanto. Redan har sällskapet många medlemmar i flera länder. Under de senaste månaderna ha flera esperantoföredrag radierats i England och annorstädes och radiotidningarna ha innehållit många artiklar om esperantos möjligheter som internationellt radiospråk. Utan tvivel blir dess införande snart ett faktum. Var med och påskynda saken genom att ingå i föreningen.

*
Ovannämnda internationella radioförening har vidtagit ett arrangement, som bör väcka intresse såväl inom som utom esperantokretsar.

Vid den stora utställningen i Wembley, England, — den största som någonsin hållits — skall öppningstalet hållas av konung George. Det har redan omtalats, att sådana anordningar för utsändning av hans tal genom radiotelefon äro vidtagna, att ingen hittills på en gång talat till så många människor.

Enligt vad som meddelats La Espero av ovannämnda förening kommer kungatalet att öppningsdagens afton, den 23 april (kl. 10,30), utsändas från samtliga engelska stationer i esperanto-översättning. Detta utgör väl om något ett bevis för att esperanto vunnit beaktande även inom radiokretsar.

De som höra talet ombedjas att därom meddela S. E. F:s sekreterare.

*

Den enligt beslut vid esperantokonferensen i Venedig föregående år bildade organisationen "Radio-Servo" med säte i Locarno, Schweiz, har nu beslutat utge ett tidningsorgan med samma namn som förbundet självt. Tidningen skall utkomma månatligen med ett nummer i stort tidningsformat, varav hälften är på esperanto och hälften på de stora kulturspråken.

I dessa radioflugans gyllne tider, då många människors tankar kretsas mera omkring radio än omkring något annat, bör en tidning av här nämnt slag bliva ett verksamt propagandamedel.

*

En internationell konferens av nationella radioföreningar har hållits i Paris och en internationell union av radioamatörer bildades med amerikanen H. P. Maxim som ordförande och där Pierre Corret som sekreterare. Frågan om internationellt språk för sammanslutningen bordlades till följande års kongress.

POLEN.

Esperanto har införts vid landets enda blindinstitut. F. n. deltaga 30 personer i undervisningen.

RUMANIEN.

I polisskolan i Bukarest har esperanto införts såsom obligatoriskt undervisningsämne. Den första examen ägde rum den 23 febr. Undervisningen torde komma att handhavas av en statsanställd lärare.

CU VI DEZIRAS, ke UEA vivu kaj prosperu? Se jes, pagu kiel eble plej baldaŭ vian kotizon de Membro-Abonanto. Se vi estas favorito de l'sorto aliĝu kiel Membro-subtenanto aŭ kiel Membro dumvivanta. UEA bezonas vin!

Hur det går till att få examensdiplom.

Kursledare böra alltid ha till hands eller från Svenska Esperantoförbundet, Stockholm 1, begära de tryckta examensbestämmelserna (La Espero 1922, n:o 8—9) samt behövliga formulär.

Lägre examen.

När kursen är genomgången, skall ledaren insända en förteckning på sina verkligt kunniga lärjungar till Svenska Esperantoförbundet. För varje examinand bifogas den stadgade avgiften av 5 kronor.

Från examensnämnden får så ledaren eller det utsedda examensvittnet texter för de skriftliga proven. Sedan dessa i vittnets närvaro med hjälp av ordböcker översatts, förseglas de och skickas till nämnden för att bedömas.

Därefter anordna ledaren och vittnet muntlig examen, som skall omfatta:

1. Läsning och översättning av enkel, okänd text (mycken vikt på gott uttal);
2. frågor på de 16 reglerna;
3. en text uppläses ett par gånger och de examinerade repetera efter förmåga;
4. frågor och svar på något stycke i läseboken. Vittnet har rätt att föreslå, vilka stycken som skola läsas och vilka frågor göras. Protokoll över sådan examen med betyg över varje prov för sig och vittnets yttrande sändes till examensnämnden, som så utfärdar betyg åt de godkända.

Och sedan blir det att arbeta på den

högre examen.

Utöver kursen för lägre examen: Nyléns eller Backmans lärobok och 50 sidor i en läsbok, t. ex. Kabe, Unua Legolibro, skall man läsa 200 sidor i esperantomästarens Fundamenta Krestomatio mycket grundligt och ungefär 30 sidor ur de bästa författare: Zamenhof, Kabe, Grabowski eller Privat. Om esperantorörelsen läser man i Möbusz, Dokumentoj de Esperanto, Privat, Vivo de Zamenhof. Fundamenta Krestomatio, sid. 241—316, eller i den lilla fina L a d e v è z e, De-

mandaro. Den finare grammatiken får man ur Zamenhofs Sprachliche Gutachten (på tyska) eller Fruictier, Esperanta Sintakso.

När så skickligheten blivit så stor, att man kan översätta vad som helst från och till esperanto nästan utan ordbokens hjälp, kan man anmäla sig till högre examen. Bäst är om flera på samma plats arbeta tillsammans; då kunna de ju hjälpa varandra, särskilt i konversation, och t. o. m. få examen på platsen.

Anmälan (formulär 4) skall inlämnas 3 månader före examen (i regel); avgiften är även här 5 kronor. 6 veckor före examen insändes en uppsats (omkring 600 ord) över självvalt ämne. Om denna godkännes, fortsattes examen vid följande årsmöte eller så snart minst tre examinander ha anmält sig (om resekostnader ej lägga hinder i vägen).

Denna fortsatta examen är dels skriftlig: översättning till och från esperanto (svårare text med rätt att fråga om ordstammar) samt svar på frågor i anslutning till uppsatsen;

dels muntlig: återberättande av en uppläst esperantohistoria, kortare föredrag över uppgivet ämne (10 min. beredsetid), samtal över vardagliga händelser, grammatiska frågor och frågor rörande esperantorörelsen;

samt för kursledare: provlektion och diskussion om undervisningsplan och -metod.

Lärareexamen

slutligen fordrar djupa insikter i språket och vana vid undervisning. Det är för svenska esperantorörelsen av yttersta vikt att kunna ställa till förfogande största möjliga antal examinerade lärare, när den stora dagen kommer, då efterfrågan blir större än tillgången.

Vår internationella organisation.

Vid sammanträde den 1 april beslöt S. E. F:s styrelse, enligt uppdrag givet densamma vid förbundets årsmöte förlidet år, att antaga inbjudan till medlemskap av Konstanta Repräsentantaro de la naciaj societoj. Till förbundets representant i denna sammanslutning utsågs redaktör P. Nylén.

Sveda kroniko.

MALMÖ. Ordinara kunveno de klubo esperantista en Malmö okazis la 25-an de marto. Oni diskutis denove la manieron plej efike propagandi la lingvon, kaj restis je antaŭa decido provi aranĝi paroladojn propagandajn en diversaj organizaĵoj. Komenco jam estas farita en la bontemplajn rondoj, kie s-ro Martin Dahlin el Örtofta paroladis pri "la mondlingvo Esperanto".

Grava punkto je la tagordo ankaŭ estis la rilatoj de la klubo al S. E. F. kaj la esperantofederacio de svedaj laboristoj. Oni konstatis, ke nuntempe granda vigleco regas en la lastnoma, kiu estas bezono je progreso de la afero, sed aliflanke oni konsideris la disigon de la svedaj esperantistoj en du memstarantaj asocioj kiel nedezirinda. En la vera intereso de la movado oni anstataŭ devus koncentrigi ĉiujn fortojn en komuna laboro por atingi nian celon.

Oni elparolis la deziron ke provo estas farota solvi la demandojn dum la venonta jarkunveno de S. E. F. laŭ tiu-ĉi vidpunkto jam publikigita en La Espero.

Ernst Andersson.

Al la ĉi-supra raporto ni volas aldoni kelkajn vortojn. Ŝajnas al ni, ke la samideanoj en Malmö devus direkti sian proponon pri unuiĝo de la fortoj de la svedaj esperantistoj al la alia organizaĵo, ne al S. E. F. Krom tio, se la nova organizaĵo estas fondita kaŭze de vera bezono, estus malsaĝe unuigi la du organizaĵojn, sed se ĝi ne estas fondita kaŭze de vera bezono tiu organizaĵo, kiu havas nur du jarojn, devus ĉesi antaŭ la pli malnova.

La Malmö-anoj ne diras en kio montriĝas la granda vigleco de la laborista esperanto-asocio. Ni ne eksciis pri iaj gravaj agoj de ĝi, sed ni atendas tiajn. Post fanfaronado devas veni ankaŭ agoj.

Red. de L. E.

VI PAROLAS pri centmiloj da Esperantistoj. Pruvu ke estas almenaŭ dekmil. UEA bezonas dekmil membrojn. Aliĝu al UEA!

Från Expeditionen.

Från ett par håll ha, i anledning av det med föregående nummer utsända cirkuläret, skrivelser ankommit med underrättelse om att avsändarna tillhörde U. E. A. Cirkuläret medföljde tidningens hela upplaga och utsändes på U.E. A:s egen begäran. All delsamma började med orden: "Ni konstateras, ke vi ne ankoraŭ estas membro de U. E. A." får sålunda stå för U. E. A:s egen räkning.

*

Ombuden erinras vänligen om redovisningen för 1:sta kvartalet. Redovisningsblanketter erhållas på begäran.

ĈU VI PAROLAS KUN VIAJ KONATOJ PRI NIA LINGVO?

Nedanstående arbeten kunna erhållas fr.

Förlagsföreningen Esperanto Stockholm 1.

Lärobok i Esperanto av P. Nylén	Kr. 1:—
Esperanto-svensk ordbok av G. H. Backman, häft.	" 3:—
D:o inb.	" 4:—
Svensk-esperantisk ordbok av G. H. Backman, häft.	" 4:—
D:o inb.	" 5:—
Nyckel till Esperanto, 24 sid.	" 0:10
Esperanta Legolibro av V. Setälä, häft.	" 2:25
D:o inb.	" 3:—
Tra la mondo av P. Benneman	" 1:—
Nova Testamento, klotband ...	" 3:—
Fundamento de Esperanto av L. L. Zamenhof	" 2:50
Fundamenta krestomatío av L. L. Zamenhof. Värdefull f.övn.	" 4:—
La Espero, månadsblad, pr 1/1 r	" 3:00

Vid order understigande 10 kr. torde 10 proc. av beställningssumman bifogas för porto.

Största sortering av esperantolitteratur. Prenumeration å Esperanto Triumfonta förmedlas avgiftsfritt. Katalog på begäran franko.

Förlagsfören. Esperantos u. p. a.

hrr andelsägare kallas härmed till årsmöte annandag pingst d. 9 juni 1924 kl. 10 f.m. å Beskowska skolan i Stockholm. Ärenden enligt stadgarna. Styrelsen.

ĈU VI PROVIS VENDI AL VIAJ KONATOJ ESPERANTO-SLOSILOJN?

Svenska Esperanto Förbundet

(Sveda Esperanto-Federacio)

Adress: Stockholm 1

har till uteslutande ändamål det mellanfolkliga hjälpspråkets utbredande och befrämjande.

Årsavgift för fristående medlemmar kr. 5:00 inberäknat prenumerationsavgiften för La Espero.

Förlagsföreningen Esperanto

u. p. a.

(Eldona Societo Esperanto s. p. r.)

Adress: Stockholm 1

tillhandahåller all slags esperanto-litteratur, utgiver La Espero. Prislista och provnummer sändes gratis och franko.

La Espero

Organ för Svenska Esperanto-Förbundet.

Adress: Förlagsföreningen Esperanto, Stockholm 1,

utkommer en gång i månaden. Prenumerationspris inom Sverige 3:00. Annonspolis 10 öre pr mm.

Prenumeration å veckofidningen

ESPERANTO TRIUMFONTA

mottages för Sverige av

Förlagsföreningen Esperanto, Stockholm 1.

Pris 1/1 år 12.- sv kr., 1/2 år 6:—, 1/4 år 3:—

Insänd ett belopp efter råd och lägenhet, så sändes tidningen så länge pengarna räcker.

Izolitaĵ samideanoj

dezirantaj aliĝi al U. E. A.

povas ensendi la kotizon, 10 kronoj, al la delegito en Stockholm; redaktoro Henning Halidor, Fridhemsgatan 42, Stockholm C.

Atentu la grandajn servojn, kiujn U. E. A. liveras al siaj anoj!

PRISLISTA

å vårt goda sortiment av esperantolitteratur sändes på begäran gratis och franko.

Enda inköpskälla i vårt land.

Förlagsföreningen Esperanto u.p.a. Stockholm 1.

Esperanta Librejo

(Papervendejo) Malmiski Inadsg. 34, Stockholm (apud Hamngat). Tel. Norr 119 89. Faru viziton! Granda sortimento de esp. literaturo.